האשה שנפלו פרק שמיני כתובות פ.

מסורת הש"ס

ב) [עי' נעריכין ערך חכן נ], ג) כ"כ לי. ע"ש, ג) כ"מ לט. [וסס איתא דתנן ופ"ב ועיין תוס' יומות קו. ד"ה דאמ'. ד) כ"מ קח. [ע"ש], ה) [כריש"ף ליתא ועי' גירסת הרא"ש]. ו) חדושים, ז) נס"א: עריש"ל, ח) [ע"ריוכין טו:], ט) [ע"ל כמוליתא]. י) ל"ל כהוליתא הדרן. רש"ל. כ) [ל"ל אסיי], ל) [ועי' תוס' מנחות נח: ד"ה ואיכא דאמרי דהה מסוגיא דסוכה]. מ) [ערך לעיל בתוספות עט:]. נ) [עי' תוס' לקמן פז: ד"ה ואמרי' ותוס' שבועות מד: ד"ה כל ותוס' כ"מ לד: ד"ה שמא].

הגהות הב"ח

(א) גמ' והיינה היא אמר להו מ"ב הוה ליה: (ב) רש"י ד"ה רבי אבא וכו' וקשיא לי מאי אסי'. כ"כ לא הבנתי דברי רש"י אלו דברי כמה' עיינינו דף כט ע"ב ולה הבנתא לתוכיח מהא דתמרים עדיפי ותמני לעולם דאכל מיניה כוחא ומשלם מזוי רק דתנא עליו ברכה משום דקפיץ עליה וכיון ולעולם גרוגרות עדיפי ע"כ אמר כאן אסי' וק"ל: (ג) הגיס ד"ה אכלה וכו' אכלה ערלה שבעיות וכלאים:

מוסף רש"י

המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה. שכיח יתומה שהשיאום אמה ואחיה ואין קרובין תופסין בה מן המורה אלא מדברי סופרים, לפיכך יוצאה במתנן בעל כרחו אם תמאן, כמוציא על נכסי אחר דמי. ואם הוצית ולא אכל כדי הוצאתו, שמין לו כאדם (ב"מ לט:). היורד לתוך שדה חבירו ונטעה. אילנות, שמין לו וידו על התחתונה. אם הנטע יתר על הוצאה יש לו הוצאה ואם הוצאה יתירה על הנטע אין לו אלא נטע (ב"מ קא.).

תוספות רי"ד

לא אכלה דרך כבוד מאי אמר עולא פליגי תרי אמוראי במערבא חד אמר בבאיסר וחד אמר בבדינר: אמרי דייני דפומבדיתא עבד רב יהודה עובדא בחבילי זמורות. פי' האחשבי' אכילה בחבילי זמורות שהן מאכל הפילין והאכיל מהן הבעל לבהמתו וגירש את אשתו: הוצא ולא אכל כו' אמר ר"א והוא שהיה שבח כנגד הוצאה למאי הלכתא א"ר שאם היתה הוצאה יתרה על השבח אין לו אלא הוצאה שיעור שבח והשבעה. פי' אימתי יקח כל הוצאתו בשיש שם שבח כנגד הוצאה אבל אין שם שבח נגד הוצאה אינו נוטל הוצאה אלא שיעור שבח והמותר מפסיד ואע"ג שהי' שדה העשויה ליטע דאמרי' בפ' השואל שאם היתה עשויה ליטע אומדים כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנטעה התם משום דידע דשדה אינה שלו ואדעתא דהכי (נתן) [נחית] שיתן לו שכר פעולתו אבל הכא שהוא עושה ע"ד לאכול פירות ולזכות בהן לאחר מיתה לא ע"ד ליקח שכר פעולתו ידד הלכך שמין לו וידו על התחתונה ואין לו אלא הוצאה שיעור שכת בין אם נתגרשה או נתאלמנה לוקחין נכסים משובחים ונותנין ליתומים הוצאת אביהן: והא דהכא דבעל טעין ואמר ברי לי שכך הוצאתי ואשה לא ידעה ואמרי' דעשבע כמה הוציא ויטול ומ"ש זה ממנה לי בידך והלה אומר א"י דקי"ל הל' שישבע שבועת היסת שא"י ופטור. לאו מילתא היא

עין משפט נר מצוה

יד א ב מיי' פכ"ג מהלכות אישות הלי' מ טור ש"ע אה"ע סי' סח סעיף ז:
טז ג מיי' פי"ב מהלכות טוען ונטען הלי' יב סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קמח סעיף יח:
יז ד מיי' פכ"ג מהלכות אישות הלי' י וסי' מהלכות גזלה הלי ז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' סח סעיף י וטוש"ע מ"מ סי' שמה סעיף ה:
יח ה ו ז מיי' פכ"ג מהלכות אישות הלי' ט טוש"ע שם סעיף ז ח:
יט ח מיי' פי"א מהלכות גזלה הלכה ד סמג עשין עג טוש"ע מ"מ סי' שמה סעיף ח:
כ ט מיי' שם הלכה יב טוש"ע אה"ע סימן סח סעיף יב:

לעזוי רש"י

טרוייא (בש"נ). אנודה. חבילה.

תוספות רי"ד (המשך)

דהכא כרשות הוציא וה"ה נמי אם מינה אפוטרופוס להוציא הוצאות על נכסיו ראינו מאמינו נשבע כמה הוציא ויטול דהוי הלה אבל מנה לי בידך והלה אומר א"י אין כאן רשות הנתבע שהוא אומר א"י (ו) שאע"פ שזה נשבע היסת שא"י נעסר ומ"ד ברי עדיף נשבע בנק"ח כעין דאורייתא ונוטל כ"ש הוציא ישבע ונוטל כ"ש זה: א"ר יעקב אמר ר"ח המוציא הוצאת על נ"א קטנה כמוציא הוצאות על נכסי אחר דמי מ"ט עביד רבנן תקנתא כי היכי דלא נפסידינהו. פי' אשתו קטנה יתומה שהשיאוה אמה ואחיה עשו לה תקנה כמוציא על נכסי אחר מדעתו ואם מיאנה בו שמין לו השבח שהשבית כמשפט אריסי המדינה ועביד לה הך תקנתא כדי שלא יכסוף ויקלקל הקרקעות ויאכל ולא ישביח שרואג שמא תמאן בו וכיון דשיימינן ליה כאריסותו לא מפסיד להו דמימר אמר שמא לא תמאן ואם תמאן אני אטול שבחי לפני עמלי. ועשו לו ב' תקונות א' שאע"פ שאכל לא אמרי' מה שאכל אכל ומה שהוציא הוציא אלא שמין לו בשבח וא' שכל כעל אם לא אכל שמין לו וידו על התחתונה ואין לו חלק בשבח וזה יש לו שבח ודוקא לקטנה עשו תקנה זו אבל אם היתה גדולה ומרדה בו ה"נ דמה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל ולא עביד ליה רבנן תקנתא משום דלא מסיק אדעתיה דתמרוד ולא מפסיד וכתב ר"י הצ"ל מסתברא לן דמתני' מדקתני מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל כשהבעל רוצה לגרשה אבל מורדת בין אכל בין לא אכל ישבע כמה הוציא וישול שלא יהא אלא מתנה שנותן לה דאמרי' כי אקני לה אדעתיה למיקם קמיה

מוסף רש"י

המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה. שכיח יתומה שהשיאוה אמה ואחיה ואין קרובין תופסין בה מן המורה אלא מדברי סופרים, לפיכך יוצאה במתנן בעל כרחו אם תמאן, כמוציא על נכסי אחר דמי. ואם הוצית ולא אכל כדי הוצאתו, שמין לו כאדם (ב"מ לט:). היורד לתוך שדה חבירו ונטעה. אילנות, שמין לו וידו על התחתונה. אם הנטע יתר על הוצאה יש לו הוצאה ואם הוצאה יתירה על הנטע אין לו אלא נטע (ב"מ קא.).

תוספות רי"ד

לא אכלה דרך כבוד מאי אמר עולא פליגי תרי אמוראי במערבא חד אמר בבאיסר וחד אמר בבדינר: אמרי דייני דפומבדיתא עבד רב יהודה עובדא בחבילי זמורות. פי' האחשבי' אכילה בחבילי זמורות שהן מאכל הפילין והאכיל מהן הבעל לבהמתו וגירש את אשתו: הוצא ולא אכל כו' אמר ר"א והוא שהיה שבח כנגד הוצאה למאי הלכתא א"ר שאם היתה הוצאה יתרה על השבח אין לו אלא הוצאה שיעור שבח והשבעה. פי' אימתי יקח כל הוצאתו בשיש שם שבח כנגד הוצאה אבל אין שם שבח נגד הוצאה אינו נוטל הוצאה אלא שיעור שבח והמותר מפסיד ואע"ג שהי' שדה העשויה ליטע דאמרי' בפ' השואל שאם היתה עשויה ליטע אומדים כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנטעה התם משום דידע דשדה אינה שלו ואדעתא דהכי (נתן) [נחית] שיתן לו שכר פעולתו אבל הכא שהוא עושה ע"ד לאכול פירות ולזכות בהן לאחר מיתה לא ע"ד ליקח שכר פעולתו ידד הלכך שמין לו וידו על התחתונה ואין לו אלא הוצאה שיעור שבח בין אם נתגרשה או נתאלמנה לוקחין נכסים משובחים ונותנין ליתומים הוצאת אביהן: והא דהכא דבעל טעין ואמר ברי לי שכך הוצאתי ואשה לא ידעה ואמרי' דעשבע כמה הוציא ויטול ומ"ש זה ממנה לי בידך והלה אומר א"י דקי"ל הל' שישבע שבועת היסת שא"י ופטור. לאו מילתא היא

ו) תוס' ל"ל והלכך תנ"ס זה טוען ברי מ"מ נשבע הנתבע היסת שאינו יודע ומפטר.

רבי אבא אמרי בי רב אפי' שיגרא דתמרי. תמרים נידונין יחד כדרך שדורסין תאנים יחד ליטרלות ליטרלות אף אלו כן ומיקרי שיגרא. ואני שמעתי שיגרא (ו)טרוייט) כמין אשכול תמרים (ב) וקשיא לי מאי אפי' דרבי אבא הא גרוגרות גריעי מתמרים כדתנן (ג) אכל גרוגרות ושילם תמרים תנא עליו ברכה ואי הוה גרסי' להא דרבי אבא בגישא מקמי דר' אסי לא הוה קשיא לי מידי. יש ספרים מגוגשים וכתוב בהן וכמה הרבה אמר ר' אבא כו' ובגירסא שוטים היא זו כמה הרבה למאי הלכתא איבעיא להו ומאי נפקא לן מינה כל כמה דהוי יותר על גרוגרת אחת הוי הרבה עד לעולם: **תובגא דתמרי.** לאחר שעשו בהן שכר ונשאר הפסולת. אי נמי נידונין הרבה כדי לעשות מהן שכר: **לא אכלה דרך כבוד מאי.** בכמה הוא אכילה: **בכליסר.** שוה איסור: **דייני דפומבדיתא.** רב פפא בר שמואל בפ"ק דסנהדרין (דף יז:): **עבד רב יהודה עובדא.** דאסבה אכילה בחבילי זמורות שהן מאכל לפילין והאכיל מהן הבעל לבהמתו וגירש את אשתו ואמר רב יהודה מה שאכל אכל: **אכלה.** לוקח שני ערלה שאין הנאתן אלא בזמורות שהרי אסור בהנאה או שביעית שהוא הפקר או שזרעה כלאים והזמורות לא נאסרו: **הרי זו חוקה.** עולין לו למנין שלא שנים או אחת מהשלש שנים אחת מאלו: **הרי זו חוקה** גרסינן הכא ובכולא בתרא: **אשמו קטנה.** יתומה שהשיאתה אמה ואחיה יכולה לאמאן: (ד)**שמוניה על נכסי אחר.** ואם מיאנה בו שמין לו שבח שהשבית וטוטל כמשפט אריסי המדינה: **עבדו ליה רבנן הך תקנתא.** דשמין לו כאריס: **כי היכי דלא ליפסדינהו.** שלא יכסוף ויקלקל הקרקעות ויאכל ולא ישביח שרואג שמא תמאן ויכיון דשיימינן ליה כאריס תו לא מפסיד להו מימר אמר שמא לא תמאן ואם תמאן הרי אטול שבחי לפי עמלי: **חוזאי.** שם מקום והיה רחוק הימנה והיה מפיק עליה שית מאה (ה)בהולכת הדרך משלו: **שהיה שבח כנגד יציאה.** הוא דאמרי' יטבע ויטול: **למאי הלכתא.** קאמר והוא שהיה שבח כנגד יציאה לאמקולי עליה דאי איכא שבח טפי לא בעי שבועה או לאמאמורי עליה ולמימר דאי יציאה יתירה לא שקיל אלא כשיעור שבח ואפילו בשבועה לא אמרי' יטבע ומה הוצאה ויטול: **אתי לאיערומי.** ואמר בגיר משבחא פורתא לישקול אלא שבועה ואע"ג דלא אפיק כולי האי: **אלא אמר רבא.** הא דרבי (ו)יוסי לאחמוני עליה אמא ולומר שאם יציאה יתירה על שבח שהשביחה לא אמרינן יטול כל מה שהוציא אלא מן היציאה יחזירו לו שיעור השבח: **ובשבועה.** שישביעוהו שכך הוצית: **שהוריד אריסין.** בנכסי אשתו ליטול מחצה או שלש ועמד וגרשה משאכל קימעא: **מהו.** שיטול האריסין כפי שבחם: **אדעתא דבעל נחית.** הוא הכניסם ולא היא וכי איסתלק ליה בעל איסתלקו אינהו ולא שקלי מידי כי דייניה דמה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל: **לאריסי קיימא.** אם לא הורידם הבעל היתה היא מורידה לתוכה אריסין: **שמין לו וידו על התחתונה.** ליטול היציאה כשיעור שבח כדאמר בב"מ בהשואל והכא אמר בעי לאקוקי בלא כלום: **ליכא למאן דעבר.** דאם זה שלא היה אים משביחן וירד להן ומה הפסידן הלכך יציאה שיעור שבח מיהת יהיב ליה: **הכא איכא בעל.** שיעריה בהן ואמרה להו אי לא נתמתיו אמון אינהו עביד ולא הוה שקיל השתא מידי: **אי כעל זה אחרים הוא.** ויודע בעיב אריסות שאם לא ירדו אלו היה קא מפסידתו לי דאי לא נתמתיו הוה אינהו נחית ועביד ולא הוה שקיל השתא מידי: **שמכר קרקע לפירות.** מכר לאחרים קרקע מלוג שיעשה הלוקח ויאכל פירות: **משום**

שיגרא דתמרי. הקשה בקונטרס מאי אפילו והא תמרים עדיפי מגרוגרות כדאמרי' אכל גרוגרות ושילם תמרים תנא עליו ברכה ומיהו ר"מ לא קאמר אפילו תמרי אלא שיגרא קבוצים הרבה יחד דאינן טובות כל כך: **אכלה** ערלה. והא דאמר רב יהודה בחזקת הבתים (כ"ב דף לו.) אכלה (ג) שביעית וכלאים אינה חזקה פירש שם דשב"א כגון שאכל פירות דאיסורא ולכך לא הוי חזקה שלא אכל כדרך האוכלים ומיהו מדלא מקשה להו אהדדי (ז)גרלאה דהתם נמי גרסינן הכי זו חזקה וכן גרים ר"מ וכן נמצא בספר של רבינו גרשום וא"ת דהכא משמע דעבי כלאים מותרים ומ"ש מקשין של כלאי הכרם דאמר בפרק כל שעה (פסחים דף כו:) תנור שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם חדש יותר יש יוצן אלמא אסורין וי"ל דהתם בזרוע מעיקרא דאז הכל נאסר אבל הכא אחיי בזרוע ובא והוסיפו הפירות מאתים ולא בעצים דאמרינן בפרי כל שעה (שם דף כה. ושם) ובפרק כל הבשר (חולין דף קנז. ושם) זרוע ובא הוסיף מאתים אין לא הוסיף מאתים לא ואין זה דומה שהפירות הוסיפו מאתים ולא העצים דאורמא דמילתא הוי הכי דזמורות כבר הוי גדולות לפני זריעת כלאים: (ה)**שבע** כמה **הוציא ויטול.** כפי' רבינו חננאל מקשין אמאי לא תנא האי נשבע וטוטל בהדי נשבעים וטוטלים דשבועות (דף מד:) ומשני דלא תשיב אלא מידי שמכחישין את הנשבע כגון שכיר וחשוד וחנווני על פנקסו אע"ג דאין הבעל הבית מכחישו מ"מ חנווני ופועלים מכחישין זה את זה אבל הכא ליכא שום הכחשה ומהאי טעמא נמי לא תשיב הכא ליפרע מנכסי יתומים ומיהו ההוא אפי' ביתומים מכחישים טוטל בשבועה ונראה דהתם לא תשיב אלא אותם שצריך להשמיענו דטוטלין דאי לאו דאשמעינן ה"א דאפילו בשבועה אין טוטלין ואע"פ דשכיר למאי דחשיב ליה טרוד בפועליו מן הדין היה לו ליטול אלא שבועה דהוי ליה כאומר הלויתני ואיני יודע אם החזרתי לך דחייב ואינו נשבע אלא להפיס דעתו של בעל הבית מ"מ אי לאו דאשמעינן לא הוה ידעינן דחשיב כאיני יודע ואפילו בשבועה לא היה טוטל אבל הכא הכא דחשיב בהדי הכא ליפרע מנכסי יתומים אי לאו דאשמעינן הוה אמינא דטוטלין אלא שבועה מחמת השטר לא תשיב להו והלשון מוכיח כן דהתם קתני נשבעין וטוטלין משמע דאתא לאשמועינן דטוטלין והכא קתני לא יפרעו אלא בשבועה משמע דאי לאו דאשמעינן הוה אמינא דטוטלין אלא שבועה ואע"ג דתנא דבריתא בהכותב (לקמן דף פז:) תשיב פוגם שטרו בהדי הכא דנשבעין וטוטלין הוא תנא לא מתלק אי נמי איכא היתה גדולה ומרדה בו ה"נ דמה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל ולא עביד ליה רבנן תקנתא משום דלא מסיק אדעתיה דתמרוד ולא מפסיד וכתב ר"י הצ"ל מסתברא לן דמתני' מדקתני מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל כשהבעל רוצה לגרשה אבל מורדת בין אכל בין לא אכל ישבע כמה הוציא וישול שלא יהא אלא מתנה שנותן לה דאמרי' כי אקני לה אדעתיה למיקם קמיה ולא אדעתא למישקל ולמיפוק הלכך בין אכל בין לא אכל ישבע כמה הוציא ויטול והוא שתהיה הוצאה כנגד השבח אבל הוצאה יתרה על השבח אין לו אלא הוצאה. פי' כשיעור שבח ובשבועה שלא הוציא מכשיעור שבח כדאמר רבא: ות"ל דליתא מדאמרי' עביד רבנן הקנתא דמשמע דוקא לקטנה דחזיל שמא תמאן בו ויכסוף נכסים עשו לו תקנה אבל לגדולה לא מסיק אדעתיה דמרדא לא עביד ליה תקנתא דלא מפסדיה. א"נ י"ל איתא לדר"י דנהי דלא עביד תקנה לגדולה למישקל בשבחא כדין יורד בנכסי אחר מדעתו אבל שלא יפסיד הוצאתו אין זו תקנה

אסתלק ליה בעל אסתלקו להו. אע"ג דאמרינן (כ"מ דף עו.) השוכר את הפועל לעשות בשלו והרלהו בשל חבירו עותן לו שכרו משלם יש לומר דהכא האריסין יודעין שהקרקע של אשה היא ועל מנת כן נכנסו שאם תתגרש ויפסיד הבעל הכל אין להם עליו כלום דזה הם יודעים שהבעל לא ימיח מלגרש אשתו בשבילם ודעתם להפסיד עמו כיון שלא התנו נכסים

אסתלקו להו. דאמרה להו קא מפסידתו לי דאי לא נתמתיו הוה אינהו נחית ועביד ולא הוה שקיל השתא מידי: **שמכר קרקע לפירות.** מכר לאחרים קרקע מלוג שיעשה הלוקח ויאכל פירות: **משום**

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com